

Sag C-161/23

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

16. marts 2023

Forelæggende ret:

Satversmes tiesa (Letland)

Afgørelse af:

14. marts 2023

Appellanter for Satversmes tiesa:

VL

ZS

LIREVA INVESTMENTS LIMITED

VI

FORTRESS FINANCE Inc.

Appelindstævnt:

Latvijas Republikas Saeima (Republikken Letlands Parlament)

Hovedsagens genstand

Bedømmelse af, om artikel 124, stk. 6, artikel 125, stk. 3, og artikel 126, stk. 3.¹, i Kriminālprocesa likums (strafferetsplejeloven) er i overensstemmelse med artikel 92, første og andet punktum, i Latvijas Republikas Satversme (Republikken Letlands forfatning).

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

I medfør af artikel 267 TEUF ønsker den forelæggende ret oplyst: i) om den i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelse, hvorefter en national domstol

træffer afgørelse om konfiskation af udbytte fra strafbart forhold i en særskilt sag vedrørende de ulovligt opnåede formuegoder, er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2014/42/EU og rammeafgørelse 2005/212/RIA, ii) om de regler, der er indført ved de omtvistede bestemmelser vedrørende beviserne for, at formuegoderne hidrører fra strafbart forhold, kan anses for at være i overensstemmelse med retten til en retfærdig rettergang som fastsat i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og i det nævnte direktiv, og, iii) såfremt de omtvistede bestemmelser skal anses for at være uforenelige med EU-retten, om deres retsvirkninger består i de pågældende bestemmelsers gyldighedsperiode.

Præjudicielle spørgsmål

1.1. Er en national bestemmelse, hvorefter en national ret træffer afgørelse om konfiskation af udbytte fra strafbart forhold i en særskilt sag vedrørende de ulovligt opnåede formuegoder, som er adskilt fra hovedstraffesagen, hvori det fastslås, at der er begået en strafbar handling, og en person er fundet skyldig heri, idet der i den særskilte procedure træffes afgørelse om konfiskation på grundlag af materiale udskilt fra straffesagen, omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2014/42, navnlig artikel 4, og for rammeafgørelse 2005/212, navnlig artikel 2?

1.2. Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, kan en national regel vedrørende beviserne i sager om ulovligt opnåede formuegoder for, at formuegoderne hidrører fra strafbart forhold, da anses for at være i overensstemmelse med retten til en retfærdig rettergang som fastsat i chartrets artikel 47 og 48 og i artikel 8, stk. 1, i direktiv 2014/42?

1.3. Skal princippet om EU-rettens forrang fortolkes således, at dette princip er til hinder for, at en medlemsstats forfatningsdomstol, hvor der er anlagt et søgsmål om forfatningsstridighed til prøvelse af en national bestemmelse, som er fundet uforenelig med EU-retten, erklærer, at retssikkerhedsprincippet finder anvendelse, og at denne bestemmelses retsvirkninger består for så vidt angår den periode, hvor bestemmelsen var i kraft?

Anførte EU-retlige forskrifter

Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«): artikel 47, stk. 1 og stk. 2, første punktum, og artikel 48, stk. 1.

Rådets rammeafgørelse 2005/212/RIA af 24. februar 2005 om konfiskation af udbytte, redskaber og formuegoder fra strafbart forhold (herefter »rammeafgørelse 2005/212«): tiende betragtning og artikel 1, 2 og 4.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/42/EU af 3. april 2014 om indefrysning og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold i Den

Europæiske Union (herefter »direktiv 2014/42«): 9., 15., 22. og 38. betragtning og artikel 1, stk. 1, artikel 2, nr. 4), artikel 4 og 5 og artikel 8, stk. 1.

Domstolens praksis

Domstolens dom af 19. marts 2020, »Agro In 2001«, C-234/18, EU:C:2020:221, præmis 56 og 57.

Domstolens dom af 28. oktober 2021, Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo, C-319/19, EU:C:2021:883, præmis 36, 37 og 41.

Domstolens dom af 21. oktober 2021, Okrazhna prokuratura – Varna, C-845/19 og C-863/19, EU:C:2021:864, præmis 75.

Domstolens dom af 22. juni 2021, Søgsmål anlagt af B (Strafpoint for færdselsforseelser), C-439/19, EU:C:2021:504, præmis 132 og 133.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis

Store Afdeling, 28. juni 2018, G.I.E.M. S.r.l. m.fl. mod Italien, sag nr. 1828/06, §§ 211, 223-225 og 233.

Dom af 12. maj 2015, Gogitidze m.fl. mod Georgien, sag nr. 36862/05, §§ 102 og 103.

Dom af 25. maj 1986, Feldbrugge mod Nederlandene, sag nr. 8562/79, § 44.

Dom af 27. oktober 1993, Dombo Beheer B.V. mod Nederlandene, sag nr. 14448/88, § 33.

Dom af 15. juli 2010, Šikić mod Kroatien, sag nr. 9143/08, § 52.

Anførte nationale forskrifter

Latvijas Republikas Satversme (Republikken Letlands forfatning, herefter »forfatningen«): artikel 92, første og andet punktum, hvorefter »[e]nhver skal kunne forsvare sine rettigheder og interesser for en upartisk domstol. Enhver skal anses for uskyldig, så længe vedkommende ikke er fundet skyldig i henhold til lovgivningen«.

Krimināllikums (straffeloven): artikel 70.¹⁰, som definerer den særlige konfiskation af formuegoder, og artikel 70.¹¹, stk. 1, som definerer ulovligt opnåede formuegoder.

Kriminalprocesa likums (strafferetsplejeloven): artikel 124, stk. 6, som definerer bevisets genstand, artikel 125, stk. 3, som indfører en faktisk formodning, og artikel 126, stk. 3¹, som definerer bevis typerne og bevisbyrden (herefter »de omtvistede bestemmelser«). De omtvistede bestemmelser i deres nugældende affattelse har været i kraft siden den 24. december 2019.

Strafferetsplejelovens artikel 356 fastsætter proceduren for at fastslå, at formuegoderne er opnået ulovligt.

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 I henhold til strafferetsplejelovens artikel 124, stk. 6, skal de omstændigheder, der er genstand for beviserne for, at formuegoderne hidrører fra ulovligt forhold, i straffesager og i sager vedrørende ulovligt opnåede formuegoder anses for at være bevist, såfremt der på grundlag af bevisoptagelsen er grund til at finde det mere sandsynligt, at formuegoderne hidrører fra strafbart forhold end fra lovlige aktiviteter.

I henhold til strafferetsplejelovens artikel 125, stk. 3, skal det anses for bevist, at formuegoder, der er blevet anvendt til hvidvask af penge, er opnået ulovligt, hvis den person, der er involveret i straffesagen, ikke fremsætter en troværdig forklaring på, at de pågældende formuegoder hidrører fra lovlige aktiviteter, og hvis samtlige beviser giver den for sagen ansvarlige grundlag for at formode, at det er mest sandsynligt, at formuegoderne hidrører fra strafbart forhold.

Strafferetsplejelovens artikel 126, stk. 3¹, fastsætter, at såfremt en person, som er involveret i en straffesag, gør gældende, at formuegoderne ikke kan anses for at være opnået ulovligt, bærer vedkommende bevisbyrden for, at de pågældende formuegoder hidrører fra lovlige aktiviteter. Hvis personen ikke inden for den fastsatte frist fremlægger troværdige oplysninger om, at formuegoderne hidrører fra lovlige aktiviteter, er vedkommende afskåret fra muligheden for at opnå erstatning for den skade, der er forårsaget af de begrænsninger, som den pågældende er blevet pålagt i forbindelse med straffesagen for så vidt angår muligheden for at råde over de pågældende formuegoder.

- 2 Som følge af de fem søgsmål om forfatningsstridighed, som appellanterne har anlagt ved Satversmes tiesa (forfatningsdomstol herefter »den forelæggende ret«), er denne ret stillet over for spørgsmålet om, hvorvidt de omtvistede bestemmelser er i overensstemmelse med forfatningens artikel 92, første og andet punktum. Appellanterne har for den forelæggende ret gjort gældende, at de omtvistede bestemmelser ikke er i overensstemmelse med forfatningens artikel 92, første og andet punktum, sammenholdt med de garantier, der fremgår af artikel 8 i direktiv 2014/42 og af rammeafgørelse 2005/212.
- 3 Det fremgår af kendelserne, at der i Letland er indledt forskellige særskilte straffesager i henhold til straffelovens artikel 195, stk. 3, vedrørende formodet

hvidvask af penge i stort omfang. Disse sager befinder sig endnu i forundersøgelsesfasen. I alle disse straffesager beslaglagde den for sagen ansvarlige økonomiske aktiver eller fast ejendom tilhørende appellanterne for den forelæggende ret, indledte sager vedrørende de ulovligt opnåede formuegoder og forelagde materialet vedrørende disse formuegoder for den ret, hvor de pågældende sager verserede. I alle de nævnte sager blev det for den forelæggende ret ved endelig retsafgørelse fastslået, at formuegoderne tilhørende appellanterne var opnået ulovligt, og der blev anordnet konfiskation heraf til fordel for staten.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 4 Appellanterne for den forelæggende ret har gjort gældende, at de omtvistede bestemmelser ikke sikrer overholdelsen af princippet om processuel ligestilling af parterne og tilsidesætter princippet om uskyldsformodning. De er af den opfattelse, at direktiv 2014/42 finder anvendelse på sagerne vedrørende de ulovligt opnåede formuegoder, og at de garantier, der er fastsat i dette direktivs artikel 8, stk. 1, derfor skal anvendes på personer, hvis formuegoder er blevet konfiskeret, således at det sikres, at personerne med tilknytning til formuegoderne kan udøve deres ret til effektiv domstolsbeskyttelse og til en upartisk domstol. Eftersom sagerne vedrørende de ulovligt opnåede formuegoder følger principperne for konfiskation uden domfældelse og ikke principperne for udvidet konfiskation som omhandlet i artikel 5 i direktiv 2014/42, finder den faktuelle formodning ifølge appellanterne ikke anvendelse i sådanne sager.
- 5 Ifølge appellanterne for den forelæggende ret medfører det forhold, at den for sagen ansvarlige har erklæret, at formuegoderne må formodes at hidrøre fra strafbart forhold, at appellanterne bærer en uforholdsmæssig bevisbyrde for, at formuegoderne hidrører fra lovlige aktiviteter, og at de ikke nyder tilstrækkelige og effektive processuelle garantier med henblik på at gendrive denne formodning. Dermed står den for sagen ansvarlige i sager om ulovligt opnåede formuegoder ifølge appellanterne i en fordelagtig situation i forhold til personerne med tilknytning til disse formuegoder.
- 6 Ifølge det organ, som vedtog den anfægtede retsakt, Parlamentet, er de omtvistede bestemmelser i overensstemmelse med både princippet om processuel ligestilling af parterne og princippet om uskyldsformodning. Sagerne om ulovligt opnåede formuegoder vedrører situationer, hvor spørgsmålet om, hvorvidt formuegoderne hidrører fra strafbart forhold, skal afgøres på et tidspunkt, hvor en person endnu ikke er fundet skyldig i at have begået en strafbar handling i overensstemmelse med den ved lov fastsatte procedure. Letlands internationale forpligtelser omfatter forpligtelsen til at indføre en retlig ramme, som sikrer, at ulovligt opnåede formuegoder konfiskeres. Dette følger ligeledes af direktiv 2014/42.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 7 Henset til at de omtvistede bestemmelser udgør en del af den lovgivning, som fastsætter reglerne for sager om konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold, er chartrets artikel 47 og 48, direktiv 2014/42 og rammeafgørelse 2005/212 relevante for denne vurdering.
- 8 Ifølge den forelæggende ret er de strafbare handlinger med tilknytning til sagerne om ulovligt opnåede formuegoder omfattet af det materielle anvendelsesområde for direktiv 2014/42; desuden er den straf, der er fastsat for disse strafbare handlinger, en frihedsstraf af en varighed på mellem tre og tolv år, hvilket svarer til den straf, der er fastsat i artikel 2, stk. 1, i rammeafgørelse 2005/212.
- 9 Domstolen har fastslået, at direktiv 2014/42 og den heri omhandlede rammeafgørelse 2005/212 er en retsakt, som forpligter medlemsstaterne til at indføre minimumsregler om konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbare forhold for at lette den gensidige anerkendelse af afgørelser om konfiskation, som træffes af et retsligt organ som led i en straffesag. Direktiv 2014/42 regulerer ikke konfiskation af redskaber og udbytte fra ulovlige aktiviteter, som anordnes af en ret i en medlemsstat i forbindelse med en retssag, der ikke går ud på at fastslå, at der er begået en eller flere strafbare handlinger, eller ikke følger umiddelbart efter en sådan konstatering. En sådan konfiskation er nemlig ikke omfattet af de minimumsregler, som dette direktiv fastsætter i overensstemmelse med direktivets artikel 1, stk. 1, og dets bestemmelser henhører således under medlemsstaternes kompetence, som nævnt i 22. betragtning til direktivet, til at fastsætte mere vidtgående beføjelser i national ret. Derfor skal den forelæggende ret vurdere, om direktiv 2014/42 og den heri omhandlede rammeafgørelse 2005/212 finder anvendelse på strafferetsplejelovens bestemmelser vedrørende sager om ulovligt opnåede formuegoder.
- 10 De omtvistede bestemmelser vedrører beviser for, at formuegoderne hidrører fra strafbart forhold, som fremlægges i en særskilt sag om de ulovligt opnåede formuegoder, inden retten træffer endelig afgørelse i straffesagen. Lovgivers formål med at udskille bedømmelsen af formuespørgsmål i en særlig sag var af procesøkonomiske hensyn at opnå en hensigtsmæssig og effektiv løsning af de formuespørgsmål, der opstår i straffesagerne. I denne sag træffes der ikke afgørelse om en persons skyld, men derimod om, hvorvidt formuegoderne hidrører fra kriminalitet eller har forbindelse til en strafbar handling. Denne særlige sag vedrørende ulovligt opnåede formuegoder svarer til det, der i lettisk ret betegnes som en »*in rem*-sag«, hvor der træffes endelig afgørelse om formuespørgsmål. Såfremt straffesagens forundersøgellesfase omfatter en sag om ulovligt opnåede formuegoder, hvori retten fastslår, at formuegoderne er opnået ulovligt, træffer retten i hovedstraffesagen endnu ikke afgørelse om, hvad der skal ske med disse formuegoder. I sager om ulovligt opnåede formuegoder foretages der således ikke en bedømmelse af personens skyld; disse sager er ikke baseret på en domfældelse og afhænger med hensyn til realiteten ikke af en straffesag

vedrørende en strafbar handling, der befinder sig i forundersøgelsesfasen, eller af denne sags udfald.

- 11 Således kan direktiv 2014/42 og den heri omhandlede rammeafgørelse 2005/212 muligvis fortolkes således, at de ikke finder anvendelse på strafferetsplejelovens bestemmelser vedrørende sager om ulovligt opnåede formuegoder, idet det ved retsafgørelsen erklæres, at formuegoderne er opnået ulovligt, inden det konstateres, at der er begået en strafbar handling, og inden en person er fundet skyldig i denne handling.
- 12 Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i forbindelse med vurderingen af, om en konfiskation uden domfældelse svarer til en straf som omhandlet i artikel 7 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (herefter »menneskerettighedskonventionen«), fastslået, at udgangspunktet for en sådan vurdering er, om konfiskationen gennemføres efter en afgørelse, hvorved personen er fundet skyldig i en strafbar handling. Imidlertid indgår også andre faktorer i denne vurdering, såsom procedurens karakter og formål og konfiskationens omfang samt naturen af denne procedure som defineret i national lovgivning og den måde, hvorpå den anvendes.
- 13 I henhold til lettisk ret udskilles det materiale, der udgør grundlaget for tilknytningen mellem formuegoderne og den strafbare handling eller for, at formuegoderne hidrører fra kriminalitet, fra en straffesag vedrørende en strafbar handling, som befinder sig i forundersøgelsesfasen. I disse sager har parterne ret til at fremlægge beviser, men konklusionerne om tilknytningen mellem formuegoderne og den strafbare handling eller om, at formuegoderne hidrører fra kriminalitet, er bl.a. baseret på materialet i straffesagen, som samles i hovedstraffesagen.
- 14 Artikel 4, stk. 2, i direktiv 2014/42 fastsætter, at dette direktiv under visse omstændigheder også finder anvendelse i tilfælde, hvor der er indledt en straffesag vedrørende en strafbar handling, men ikke er sket domfældelse i straffesagen. Der foreligger ikke retspraksis fra Domstolen vedrørende denne bestemmelse.
- 15 Af denne bestemmelse, sammenholdt med artikel 2, stk. 4, i direktiv 2014/42, kan det muligvis udledes, at dette direktiv under visse omstændigheder også finder anvendelse på sager om konfiskation af udbytte fra strafbart forhold, som ikke vedrører konstateringen af en eller flere strafbare handlinger eller ikke følger umiddelbart efter en sag af denne type, dvs. konfiskation af udbytte fra strafbart forhold uden domfældelse. Endvidere tyder ordlyden af artikel 4, stk. 2, i direktiv 2014/42 navnlig på, at de heri anførte grunde til ikke at gennemføre konfiskationen ikke er opregnet udtømmende.
- 16 Dermed kan fortolkningen af direktiv 2014/42 og rammeafgørelse 2005/212 i sag nr. 2022-32-01 føre til modstridende konklusioner hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt strafferetsplejelovens bestemmelser om ulovligt opnåede formuegoder er omfattet af medlemsstaternes kompetence som omhandlet i 22. betragtning til

dette direktiv, og hvorvidt disse bestemmelser dermed ikke finder anvendelse på en sådan sag.

- 17 Hidtil er disse bestemmelser ikke blevet fortolket i forbindelse med en sag om konfiskation af ulovligt opnåede formuegoder som fastsat i national ret, idet denne sag ikke gennemføres som led i en civil sag, men indledes på grundlag af en række beviser, som foreligger i en straffesag, inden der er konstateret en strafbar handling, og inden en person er fundet ansvarlig for en sådan strafbar handling. Henset til deres formål om at forbedre proceduren for konfiskation af formuegoder i straffesager i Den Europæiske Union fremgår den korrekte fortolkning og anvendelse af direktiv 2014/42 og rammeafgørelse 2005/212 i forbindelse med de foreliggende faktiske og retlige omstændigheder, som er blevet undersøgt af den forelæggende ret ikke med en sådan klarhed, at der ikke er rimelig tvivl om disse retsakters anvendelsesområde.
- 18 Hvis de regler for konfiskation af ulovligt opnåede formuegoder, der er fastsat i strafferetsplejeloven, er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2014/42 og den heri omhandlede rammeafgørelse 2005/212, er medlemsstaterne forpligtede til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at de personer, der berøres af de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger, har ret til effektiv domstolsbeskyttelse og til en upartisk domstol for at sikre deres rettigheder. Uskyldsformodningen fremgår af chartrets artikel 48.
- 19 Strafferetsplejelovens artikel 124, stk. 6, fastsætter et lavere bevisniveau med hensyn til ulovligt opnåede formuegoder – »overvejende sandsynlighed« – således at den for sagen ansvarlige i sagen om de ulovligt opnåede formuegoder ikke er forpligtet til at bevise uden enhver rimelig tvivl, at formuegoderne hidrører fra kriminalitet. Fra det tidspunkt, hvor den for sagen ansvarlige oplyser personen med tilknytning til formuegoderne om, at formuegoderne formodes at være opnået ulovligt, bærer denne person, såfremt vedkommende er af den opfattelse, at formuegoderne ikke er opnået ulovligt, bevisbyrden for, at formuegoderne hidrører fra lovlige aktiviteter. Såfremt denne person ikke fremsætter en troværdig forklaring på, at de pågældende formuegoder hidrører fra lovlige aktiviteter, og samtlige beviser giver den for sagen ansvarlige grundlag for at antage, at det er mest sandsynligt, at formuegoderne hidrører fra strafbart forhold, skal det i henhold til strafferetsplejelovens artikel 125, stk. 3, anses for bevist, at formuegoderne, som er blevet anvendt til hvidvask, blev opnået ulovligt.
- 20 En sag, som ikke vedrører pålæggelsen af en straf eller en domfældelse, har ikke tilknytning til en »anklage for en forbrydelse« som omhandlet i menneskerettighedskonventionens artikel 6, stk. 1. Imidlertid kan konfiskation af formuegoder, hvorom det i en sag vedrørende ulovligt opnåede formuegoder er blevet fastslået, at de hidrører fra strafbart forhold, anses for en »overvågning« af ejendomsrettens udøvelse som omhandlet i artikel 1 i tillægsprotokollen til menneskerettighedskonventionen, og denne sag har dermed også tilknytning til fastsættelsen af en persons borgerlige rettigheder og forpligtelser som omhandlet i menneskerettighedskonventionens artikel 6, stk. 1. Princippet om processuel

ligestilling af parterne udgør en integrerende del af begrebet »retfærdig rettergang«, der, forstået som passende ligevægt, både finder anvendelse i civile sager og i straffesager. Dette princip indebærer, at enhver part skal have rimelig mulighed for at repræsentere sig selv, herunder at fremlægge beviser under betingelser, der ikke stiller vedkommende i en væsentligt mindre fordelagtig situation i forhold til den anden part.

- 21 For så vidt som det er korrekt, at en sag om ulovligt opnåede formuegoder i henhold til lettisk ret ikke vedrører spørgsmålet om at fastslå en persons skyld, er det ligeledes klart, at uskyldsformodningen ikke blot tilsidesættes ved en konkret erklæring om personens skyld, men også ved en vurdering, som gør det muligt at fastslå, at personen er skyldig i en strafbar handling.
- 22 Vurderingen af, om formuegoderne hidrører fra strafbart forhold, er således nært knyttet til spørgsmålet om, hvorvidt de pågældende formuegoder er blevet anvendt til hvidvask. Det er sandsynligt, at den konklusion, som drages af den for sagen ansvarlige eller den påkendende ret, kan anses for at være en vurdering af, om personen er skyldig i at have begået en strafbar handling. Det følger derfor muligvis heraf, at de omtvistede bestemmelser pålægger personen med tilknytning til formuegoderne en forpligtelse til at gendrive formodningen om, at vedkommende har deltaget i hvidvask. En sådan situation vil være i strid med princippet om uskyldsformodning.
- 23 Såfremt de omtvistede bestemmelser er omfattet af EU-retsakternes anvendelsesområde, er det derfor uklart, om en national bestemmelse, som i sager om ulovligt opnåede formuegoder fastsætter en faktuel formodning med hensyn til, om formuegoderne hidrører fra strafbart forhold, og pålægger personen med tilknytning til formuegoderne bevisbyrden for, at formuegoderne hidrører fra lovlige aktiviteter, er i overensstemmelse med retten til effektiv domstolsbeskyttelse som fastsat i chartrets artikel 47, princippet om uskyldsformodning som fastsat i chartrets artikel 48 og de garantier, der fremgår af artikel 8, stk. 1, i direktiv 2014/42.
- 24 Den forelæggende ret anmoder også Domstolen om at udtale sig om spørgsmålet om opretholdelsen af omtvistede bestemmelsers retsvirkninger.
- 25 I henhold til artikel 32, stk. 1, i Satversmes tiesas likums (lov om forfatningsdomstolen) er en dom afsagt af den forelæggende ret endelig og kan fuldbyrdes fra afsigelsen heraf. I henhold til denne artikels stk. 3 anses en retlig bestemmelse, som den forelæggende ret har erklæret uforenelig med en trindhøjere retsforskrift, for ugyldig fra datoen for offentliggørelsen af forfatningsdomstolens dom, medmindre denne domstol træffer anden afgørelse. Imidlertid kan den forelæggende ret i henhold til artikel 31, nr. 11, i lov om forfatningsdomstolen i sin dom angive det tidspunkt, hvor retsvirkningerne af den bestemmelse, som er blevet erklæret uforenelig med en trindhøjere retsforskrift, ophører. For at fastslå det konkrete tidspunkt, hvor den omtvistede bestemmelses retsvirkninger ophører, vurderer den forelæggende ret, om der er grunde til, at den omtvistede

bestemmelse skal erklæres ugyldig med tilbagevirkende kraft. Ved fastlæggelsen af det tidspunkt, hvor den omtvistede bestemmelses retsvirkninger skal ophøre, bør der både tages hensyn til retssikkerhedsprincippet på den ene side og bestemte personers grundlæggende rettigheder på den anden side.

- 26 Under hensyntagen til disse betragtninger skal den forelæggende ret, såfremt den finder de omtvistede bestemmelser uforenelige med forfatningens artikel 92, første og andet punktum, chartret, direktiv 2014/42 og rammeafgørelse 2005/212, træffe afgørelse om, fra hvilket tidspunkt disse bestemmelsers retsvirkninger ophører.
- 27 Domstolen har fastslået, at den kun undtagelsesvis i henhold til et almindeligt retssikkerhedsprincip, der er sikret i Unionens retsorden, vil finde anledning til at begrænse borgernes mulighed for at påberåbe sig den således fortolkede bestemmelse med henblik på anfægtelse af tidligere i god tro stiftede retsforhold. For at der kan træffes bestemmelse om en sådan begrænsning, skal to hovedbetingelser være opfyldt, nemlig at de berørte parter skal være i god tro, og at der skal være fare for alvorlige forstyrrelser. En sådan begrænsning kan kun antages at bestå på grundlag af selve den dom, der afgør fortolkningsspørgsmålet.
- 28 Ifølge den forelæggende ret skal det i hovedsagen tages i betragtning, at konfiskationen af de ulovligt opnåede formuegoder gennemføres for at beskytte en vigtig samfundsinteresse og har til formål at sikre retsstatsprincippet.
- 29 De omtvistede bestemmelser i den nugældende affattelse har været i kraft siden den 24. december 2019. De retsforhold, som vil blive berørt af den forelæggende rets endelige afgørelse i hovedsagen, er talrige. Såfremt de ulovligt opnåede formuegoder konfiskeres til fordel for staten, vil de pågældende midler blive overført til statens budget. Således er de omtvistede bestemmelser nært knyttet til statens budget, og hvis det fastslås, at de omtvistede bestemmelser tidligere var ugyldige, kan dette have negative konsekvenser for statsbudgettets stabilitet og forringe retssikkerheden.
- 30 Den retlige stabilitet er en væsentlig bestanddel af retssikkerhedsprincippet, som bl.a. kræver ikke blot en reguleret retslig procedure, men også en juridisk holdbar afgørelse af denne procedure. De omtvistede bestemmelser skal anses for lovlige, og i deres gyldighedsperiode skal de anvendes af de statslige myndigheder i alle sager om ulovligt opnåede formuegoder.
- 31 På baggrund af det ovenfor anførte er det nødvendigt at afklare, om retssikkerhedsprincippet og princippet om EU-rettens forrang, såfremt det fastslås, at de omtvistede bestemmelser ikke opfylder de krav, der følger af forfatningens artikel 92, første og andet punktum, chartret, direktiv 2014/42 og rammeafgørelse 2005/212, skal fortolkes således, at der på baggrund af hovedsagens omstændigheder og på grundlag af disse principper kan anlægges den betragtning, at det i disse bestemmelsers gyldighedsperiode er muligt at anvende bestemmelserne og midlertidigt opretholde retsvirkningerne af denne anvendelse

indtil det i den forelæggende rets afgørelse fastlagte tidspunkt, hvor de anfægtede bestemmelseres retsvirkninger ophører.

ARBEJDS
DOKUMENT